

SZEMLE

J. LEE THOMPSON

NORTHCLIFFE. PRESS BARON IN POLITICS, 1865–1922

(Northcliffe. Sajtócézár a politikában, 1865–1922)

London, 2000. 462 p.

Tudvalevően a Fleet Street volt hosszú ideig Londonban a szerkesztőségek otthona. Egy időben Lord Northcliffe volt a Fleet Street legjelentősebb szerkesztője, laptulajdonosa, jelentősebb, mint Beaverbrook, Rothermere vagy a jelenben Murdoch. Korai, tragikus halála idején – 57 évesen hunyt el – a Daily Mail, a Daily Mirror, a The Times és a heti The Observer tulajdonosa volt.

Northcliffe a tízgyerekes családban a legidősebb fiú volt, apja iszákos tanító, majd ügyvéd, anyja erőseleklű protestáns ír. Eredeti neve: Alfred Harmsworth. Már 15 éves korában kiadott egy iskolai folyóiratot, majd később szabadúszó lett, azután egy kis példányszámú időszaki újsággal („Válaszok levelezőknek a nap alatt bármilyen elképzelhető tárgykörben” címmel) nevet és helyet szerzett a Fleet Streeten.

Northcliffe előtt világos volt, hogy Gladstone reformja, az újságokra kivetett adók visszavonása, az állami elemi iskola bevezetése és az erősödő birodalmi öntudat együttesen alapot teremthet a hírlapok növekvő forgalma számára a késői viktoriánus időszakban. Ezt felismerve olyan anyagokat tett közzé lapjaiban, amelyek biztosították a széles körű olvasottságot, így helyet kaptak a rejtvények, a nőket érdeklő témák, a humor. Esti, olcsóbb kiadások kerültek utcára frissebb hírekkel, kisebb terjedelemben, féláron. A The Times árát három pennyről egy pennyre csökkentette az első világháború, az ún. Nagy Háború előtt, s így a lap példányszáma 38 ezerről a hihetetlen 318 ezerre emelkedett.

Northcliffe eredményeit további sikerek koronázták, vagyon után hatalom és nemesség jutott osztályrészül. Nagy szerepet játszott abban, hogy 1916 decemberében a bűverejű Lloyd George került hatalomra, amelyet azzal fizettek vissza neki, hogy nem hívták meg két évvel utóbb a versailles-i konferenciára.

Thompson sokoldalú munkáját a brit történészek jól fogadták, dicsérik hőse bemutatását, mint olyan jelentős politikai személyiséget, aki sokat tett a brit birodalom fejlődéséért. Northcliffe véleménye, ítéletei a politikusokról elsődlegesen azon alapultak, hogy azok mennyiben szolgálták a brit birodalmat, és tettek-e eleget erősítése érdekében. Kétségtelenül ő volt a modern brit sajtó megteremtője, az általa lefektetett, majd megszokott szabályok máig is nagyjából érvényesek. Bár élete végén eluralkodott rajta megalomániája és üldözési mániája, zsenialitását senki nem vonta kétségbe. Egy másik sajtócézár, Lord Beaverbrook, akit nem lehetett Northcliffe barátjának nevezni, mondta róla, hogy „Anglia legnagyobb újságírója volt”.